

Ärendenummer / Referens
LI2024/00880

Vår referens
Emilia Wikström Melin

E-post
emilia.wikstrom-melin@seko.se

Telefon
072-553 17 41

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Sekos yttrande gällande ”En snabbare utbyggnad av häkten och anstalter” (Ds 2024:25)

Seko har fått möjlighet att yttra sig kring förslagen i Ds 2024:25 – ”En snabbare utbyggnad av häkten och anstalter”.

Sekos bild av nuläget

Platsbristen inom stora delar av Kriminalvården är akut. Dubbelbeläggning blir allt vanligare och utrymmen som egentligen inte är tänkta för boende får användas som nödlösningar. Inflödet av nya klienter till häkten och anstalter är betydligt större än tillförseln av nya platser. Kriminalvården konstaterar själva att dubbelbeläggning och utrymmesbrist är orsaker till den ökade förekomsten av hot, våld och otillåten påverkan på häkten och anstalter. Detta gäller både mellan klienter och personal och mellan klienter. Seko vill beskriva situationen på många ställen som en tryckkokare som bara väntar på att explodera.

Sekos synpunkter om förslagen

Utifrån den nulägesbild som beskrivs ovan anser Seko att det är nödvändigt att öka takten i utbyggnader av nya häktes- och anstaltsplatser. Förslagen som presenteras i departementsskrivelsen skulle kunna bidra med detta. Nedan följer Sekos yttrande:

Seko anser att föreslagna åtgärderna i huvudsak är bra och rimliga. Seko ställer sig bakom förslaget att möjligheterna till tidsbegränsade bygglov ska utökas och förenklas. Detta kommer på kort sikt antagligen vara den mest effektiva åtgärden för att få till nya häktes- och anstaltsplatser.

Gällande förslaget om att fler avvikelser ska godtas för att få permanent bygglov ställer sig Seko även bakom detta. Dock vill vi påpeka att det är viktigt att det blir tydligt att möjligheten att bevilja bygglov trots att vissa åtgärder strider mot detaljplan och områdesbestämmelser, ges utifrån den akuta platsbristen som finns inom Kriminalvården. Det ska ses som undantag och bör inte kunna användas som prejudicerande fall för andra typer av byggnationer.

Seko ställer sig dock frågan till hur stor effekt de utökande möjligheterna till att ge permanent bygglov kommer få i praktiken. Som skrivelsen påpekar innebär förslaget en möjlighet, inte en skyldighet för kommunerna. Varje kommun har fortfarande självbestämmande rätt via det kommunala planmonopolet. Därtill kommer grannar och andra kringboende ha möjlighet att yttra sig och överklaga, om bygglov om det utgår från en planstridig åtgärd. Seko menar att både det kommunala planmonopolet och möjligheten för grannar att yttra sig är viktiga demokratiska principer som inte bör rubbas. Men de kommer de facto göra processen att få fram nya häkten- och anstaltsplatser långsammare.

Seko, Service- och kommunikationsfacket

Box 1105, 111 81 Stockholm
Besök: Hagagatan 2
Hemsida: www.seko.se

Telefon: 08-791 41 00
Telefax: 08-21 89 53
E-post: seko@seko.se

Organisationsnummer: 802004-5509
Plusgironummer: 58-8

Seko instämmer med utredningen, utifrån ovan, att det är nödvändigt åtgärd att länsstyrelserna och mark- och miljödomstolarna ska få i uppdrag, via regleringsbrev, att prioritera vissa överklagande avseende häkten och anstalter. Detta för processen med att ge bygglov ska snabbas upp men fortfarande vara rättssäker. Seko instämmer också i att det behöver utredas vidare om denna förtur ska bli en lagstadgad förtur.

Seko ställer sig bakom utredningens förslag om att ett expertråd för Kriminalvårdens utbyggnad inrättas och förslaget om att ge Boverket i uppdrag att ta fram en samlad vägledning kring plan- och byggprocessen avseende häkten och anstalter. Vidare ställer sig Seko bakom om att det behöver utredas vidare om häkten och anstalter ska få en prioriterad ställning i miljöbalken samt att en förenklad bygglovs- och byggprocess bör tas fram för byggande av häkten och anstalter.

Slutligen vill Seko lyfta att ändringar i plan- och bygglagen inte ensamt kommer att lösa bristen på häktes- och anstaltsplatser. Som flera aktörer nämner i departementsskrivelsen behöver även områden som projektering och upphandling förbättras och bli mer effektiva. Seko menar också att det för framtiden behövs ett långsiktigt helhetstänk gällande Kriminalvårdens utbyggnad.

Vänliga hälsningar

Seko, Service- och kommunikationsfacket

Gabriella Lavecchia
Förbundsordförande

Emilia Wikström Melin
Utredare